

Váltás előtt

Mentességek és kedvezmények

A személyi jövedelemadó rendszerében az állam figyelembe veszi, hogy a különböző jövedelmek eltérő társadalmi hasznosságú tevékenységekből származnak. Emellett főleg az adómentességek és adókedvezmények biztosításával erősíthetők fel azok a tendenciák, amelyek a társadalom- és gazdaságpolitikai céljaik megvalósulásának az irányába hatnak, illetve ellensúlyozhatók azok a tendenciák, amelyek e célokkal ellentétesek. A jövedelem fogalmáról lapunk egy korábbi számában már volt szó. A fő szabály szerint minden jövedelem megszerzése adóköteles, amelyre a törvény nem állapít meg mentességet. Most csak a fontosabb mentességi címekkel foglalkozunk.

Az adómentességek egy jelentős része szociálpolitikai indokú. Ilyenek mindenek előtt azok a társadalombiztosítás keretében folyósított szolgáltatások, amelyek ösztönző szerepe nem keresetarányos, vagyis a mértékük nem függ a fizetés nagyságától. Ilyenek: a családi pótlék, gyvs, szociális segély.

(De a táppénz és gyed adóköteles, mert az összegük a jogosult keresetének nagyságához igazodik, ugyanúgy adózik tehát, mint a munkabér.) A társadalombiztosítási szolgáltatások másik köre természetben nyújtott, s ezek is adómentesek (kórházi kezelés, körzeti és szakorvosi ellátás.) A súlyos testi fogyatékos személy jövedelméből évi 12 ezer forint szintén adómentes. A nappali tagozatos diákok ösztöndíja, pénzbeli támogatása, a sorkatonák illetménye, az intézeti, állami nevelést követően kapott, önálló életkezdéshez nyújtott támogatás, jogszabályban meghatározott kötelezettség alapján kapott tartásdíj adómentességében is főként szociálpolitikai megfontolás jut kifejezésre.

Az adómentes jövedelmeket az adózás alá eső évi összjövedelem kiszámításánál figyelmen kívül kell hagyni. Amíg az adómentesség egyik vagy másik jövedelemforrásra vonatkozik, addig az adókedvezményeket az összjövedelem, illetve az összjövedelem után kiszámított adóval kell szembeállítani. A törvény kimondja, hogy az adó megállapításakor az összjövedelemből levonható az alapítvány céljára és a közérdekű kötelezettségvállalásra fordított összeg.

A legalább 3 gyermek neveléséről, iskoláztatásáról gondoskodó magánszemély összjövedelméből is levonható a gyermekenként évi 12 ezer forint. E kedvezmény értékét növeli, hogy az eltartók közül a magasabb jövedelmű vonhatja le. A törvény az adókedvezmények között rögzíti, hogy a nyugdíj, a szövetkezeti tagok öregségi és munkaképzettségi járadéka, valamint a mezőgazdasági szövetkezeti tagok övegyének övegyi járadéka után nem kell adót fizetni, bármekkora is az összegük. Nem kell megfizetni az adót a nyugdíj mellett szerzett egyéb jövedelem után sem, ha ezek együttes összege az évi 96 ezer forintot nem haladja meg, a munkaviszonyban álló nyug-

dijasnál ez a „mentes határ” további évi 12 ezer forinttal kitölthető. A legalább 67 százaléban csökkent munkaképességű és rokkantsági nyugdíjban nem részesülőre ez a kedvezmény úgy vonatkozik, mintha nyugdíjas lenne.

Ha a nyugdíj és az e mellett szerzett egyéb jövedelmek együttes összege meghaladja az évi 96 ezer forintot, az adót a következők szerint kell megállapítani: a nyugdíjat is magában foglaló összjövedelem utáni adóból le kell vonni a 96 ezer forint után járó adó összegét, s a különbözet a fizetendő adó.

Igen jelentős kedvezmény, hogy az évi összjövedelem után fizetendő adóból levonhatók: a lakótelek és lakás vásárlása, építése, bővítése céljából az adott évben pénzintézetnél elhelyezett, legfeljebb évi 36 ezer forint összegű megtakarítás 20 százaléka, lakás vásárlására, építésére, bővítésére felvett pénzügyi kölcsön évi 3 százaléka meghaladó kamatának 20 százaléka, a naptári évben kifizetett út- és közműveléssel, hozzájárulás, távközlési hozzájárulás 30 százaléka.

Megfigyelhetjük, hogy a mentességek, kedvezmények mindig társadalmilag indokolt célokat szolgálnak. Csak úgy érvényesülnek, ha ezeket megismerjük és a saját gazdálkodásunkat, családunk pénzügyeinket érintő döntéseinket figyelembe vesszük.

Vangel Gyula

Legtöbb gond az államigazgatásban?

Hétköznapi panaszaink

Az ünnep szép csendben elmúlt. Pontosabban: nem is ünnepeltünk. Eltekintve néhány, múltat idéző riporttól, szinte egy szó sem esett arról, hogy egy híres-neves, előkészítéskor során oly sok vitát megért törvényünk idén épp tízéves. A jog így jelöli: 1977. évi I. törvény. Alcímében pedig ezt olvashatjuk: a közérdekű bejelentésekről, javaslatokról és panaszokról. Lehet, hogy épp a téma miatt maradt el az ünnep? Hogy valami furcsán értelmezett szemérem tiltja ma is azt, beszéljünk panaszainkról? Netán úgy érezzük a törvény nemes gondolataiból — közérdekű bejelentéseinkkel, javaslatainkkal elősegíteni a társadalmi viszonyok fejlesztését, a szocialista törvényesség erősítését, a társadalmi tulajdon védelmét és a közeleti tisztaság biztosítását — vajmi kevés valósult meg.

Ezekre a kérdésekre kevésebben én is a választ, amikor a városi pártbizottság két, panaszügyekkel gyakorlatban foglalkozó munkatársával, Novákné Halász Annával és Újvári Mártával tekinthettem át: miért, milyen gyakran és milyen ügyekben fordulnak napjainkban segítségért, támogatásért a párthoz.

Kezdjük a legfontosabbal: a párt minden testületének, szervének — a párt munkatársainak megfelelően — munkája fontos részeként nagy figyelmet kell fordítania a lakosság ügyeivel való foglalkozásra, függetlenül attól, hogy párthoz,

vagy pártönkivüli fordult a párthoz.

Nehéz megmondani, hogy ez a tény mennyire ismert, de az biztos — a szegedi városi pártbizottság fogadóirodájának munkatársai, a felkért szakemberek, az apparátus tagjai nem maradnak munka nélkül. Érzékelte, hogy a jogi és pénzügyi ügyek, a közérdekű bejelentések, a panaszok, hogy a pártbizottságtól remélhetnek segítséget. Közülük közel százán kerületet nyújtottak be, több mint ötvenen panaszszal éltek, míg nyolc esetben közérdekű bejelentést jegyezhetett fel az ügyet intéző munkatárs. Végül egy figyelemre méltó szám: 144 esetet minősítettek így a kivizsgálás után — jogos.

S hogy mi fáj ma a legjobban? Nos, úgy tűnik, a hiányosságok nem válogatosak. Párt- és tömegszervezeti kérdésekben, igazságügyi, munkaügyi, pénzügyi viták után éppúgy születik panasz, mint államigazgatási, mezőgazdasági, ipari, közlekedési, szociális, családi ügyekben. Többet kifogásoltak az egészségügyi, az oktatási, kulturális intézményeink munkáját. Még mindig számos észrevétel hangzik el lakásügyekben. Átböngészve a számokat, kiderül az is, hogy míg 1984-ben és 85-ben az ipar, a közlekedés és a szolgáltatás területén futott be a legtöbb panasz, tavaly először az államigazgatási ügyek vezetik a rangsort. Feltűnően gyorsan nő a szociális, családi problémákkal párthoz forduló száma.

Ennyire panaszkodós nép lennénk? Vagy ilyen sok okunk van a panaszra?

Mint megtudtam, mind a két kérdés rejt valami igazságot. Még ma is él ugyanis a névtelen levelek oly erős hagyománya, sokan fiktív neveket adják elő panaszaikat, s a jogtalan kérések száma sem kevés. Van, aki azt hiszi, önhibából elrontott életét is helyrehozhatja egy hivatalos fórum. Mégis inkább az a jellemző, hogy a panaszos már illetékesek tucatjaival tárgyal, ki tudja, hány iroda ajtaján kopogtatott hiába, amikor a párthoz fordult. Feltűnően sok jogos észrevétel hangzik el hanyag ügyintézés, a panaszost csupán aktának tekintő hivatali modor miatt. Az ügyek nagy részét jó szóval talán percek alatt elintézhették az illetékesek. Talán... A példák ugyanis azt mutatják — meg sem próbálják. Érdekes módon a „magasabb hivatal” ösztönzésére mintha gyorsabban meglenne az emberiség a magát csúsztatni tartó ügyintéző is. Vagy nincs ebben semmi rendkívüli?

Elhangzott a beszélgetés során az is: bár számukat tekintve csökkennek a panaszok (1984-ben 272, 1985-ben 267, 1986-ban 245 ügyet intéztek a pártbizottság munkatársai), de kivizsgálásuk során kiderül — alaposan megváltoztak panaszaink. A higgadt hang helyébe egyre ingerültebb követelődés lép, s a gondok is jól mutatják: társadalmi feszültségeink nemcsak papíron halmozódnak.

Ezek megoldása persze nem a fogadóiroda feladata. De mennyit is ér tulajdonképpen az itt dolgozó munkája? — tettem fel végül a kérdést. A válasz így hangzott: a hozzánk fordulókat igazolhatják, számos ügyben sikerült megnyugtató eredményt elérni, többször kezdeményeztünk eljárást a vétkesek ellen. De azt tudni kell: a párt közvetlenül nem irányíthatja egyes vállalatok fegyelmi ügyeit, a hanyag ügyintézőnek igazgatója előtt kell fellépnie.

Hogy e területen mi a tapasztalat? Nos, erről már egy másik írásban kellene külön is szólnunk. Most csak annyit írhatok: az előbb már említett, államigazgatási ügyekben beadott panaszok száma három év alatt majdnem megduplázódott, míg a kritikának tekinthető közlekedés és szolgáltatás miatt is közel harminc esetben kellett tavaly kivizsgálást tartani...

B. I.

Bátyi Zoltán

Csökkenő taglétszám

Az Építőipari Tudományos Egyesület Csongrád Megyei Csoportja az utóbbi években sokat veszített el tagjai közül. Míg 1983-ban 430-an jegyezték idetartozásukat, az idén már csak 140-en. A taglétszám zuhanását a vezetőség tagjai összefüggésbe hozzák az ágazat — immár évek óta tartó — depressziójával. Ugyanakkor az utóbbi időszakban a rendezvényeik látogatottságát érzékenyen érintette a második gazdaság térszerése is. Hallatszik olyan vélemény, hogy a megmaradt tagok igazán elkötelezettek az egyesület mellett, és így az idetartozók gyors apadása nem vált egyértelműen a szervezet kárára.

A megyei csoport vezetői az ágazat egyik legégetőbb gondjának tartják, hogy szinte a teljes intézményrendszer, valamennyi gazdasági szabályozó, a szakembereképzés, a tervezők és döntéshozók gondolkodásmódja még ma is az előző, konjunkturalis időszak viszonyaihoz rendezkedett be. Melyreható változás csak az előbb felsorolt tényezők alapos elmozdulása után elképzelhető. A tudományos munkának az előrelépéshez meg kell találni a tagság szakmai ambíciója és energiája mobilizálásának lehetséges módozatait.

A csoport irányítói úgy gondolják, hogy a jövőben egyes speciális területek részére is érdemes lenne rendezvényeket szervezni. Nem feltétlenül kell ragaszkodni a résztvevők magas számához.

Ma az egyesületi munka jelentős részét a műszaki-tudományos tájékoztatás, a szakmai továbbképzés és az épületátogatások teszik ki. Eseti megkeresésre egy-egy témában munkabizottságokat is megalakítanak. Kifejezetten tudományos jellegű tevékenységet az egyesület

megyei csoportja nem végez.

Visszaestek a nehezedő gazdasági körülmények hatására az utóbbi években az ÉTE megyei csoportjának nemzetközi kapcsolatai is. Nehéz a kiutazások költséggeire a forrásokat megnyitni. Az idelátogató bolgár és jugoszláv delegációk nagy érdeklődést mutattak a népgazdaságunkban végbemenő reformok, a vállalati mozgáster változása, a korszerű magasépítési eljárások, a szak- és szerelőipari technológiák, a gazdasági, kalkulációs és pénzügyi munka iránt.

A kiutazók a korábbi években megszokottnál kevesebb tapasztalattal tértek vissza. Úgy érezték, hogy partnereik bizonyos kérdésekben nem bocsátották rendelkezésükre a teljes dokumentációt. Ez lehet az

első jele — esetleg — egy várható, a határokon átnyúló versenynek.

Visszont érdekes a lakások értékesítésének egy újszerű módszere. A kivitelezők más termelő vállalatok részére félkész lakásokat adnak el Bulgáriában. A befejezést a majdani tulajdonosok végzik el, munkáltatójuk segítségével.

A szakemberek rendszeres találkozója műszaki, szervezési és számítástechnikai megoldások átadásához, értékesítéséhez segítheti vállalkozásainkat. A szellemi termékek nemzetközi hasznosulása mindenképpen a nemzetgazdaságok előbbrejutását is szolgálja. A kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésén és a megfelelő ellátásértel keresésén kellene a közeljövőben többlet dolgozni.

A hetedik törpe a legkisebb

O, a szakadatlanul, egyre gyorsuló iramban fejlődő technika! Immár hét éve gyűjtök egy bizonyos fajta évkönyvet, melynek példányait most kisorakoztattam az asztalomra, s nézem/egyiket a másik után, de bár ne is látnám.

Az évkönyvek ugyanis évről évre kisebbek. A nyolcvanas kiadás példányának még évkönyvkinézete van. Borítója fényezett, fotói, grafikái kifogástalanok, az egy lapra eső sajtóhibák mennyisége pedig meglehetősen kevés. Kötése — mondhatni — kiváló, hét esztendő alatt egyszer sem esett szét, kihullásra kész lapokkal nem rendelkezik. Pedig, ha jól emlékszem, egyszer még kölcsönbe is adtam, kész csoda, hogy visszakaptam.

A nyolcvanegyes év példánya hozzá képest jelentős megkicsinyedést mutat, de ez még csak a kezdet. A nyolcvankettőben kiadott évkönyv nálam kisebb, a nyolcvanháromas megint csak, a nyolcvannegyes ugyiszint, a nyolcvanötös, nyolcvanhatos szintúgyan... És elérkeztünk immár az idei évben kiadotthoz, mely a néhány évvel ezelőtti társaihoz képest csak egy szerény kis füzetke. De hát ez még semmi, illetve nem minden. A kivitelezők a fényezésről szerencsésen megelégedtek, a fotók szabad szemmel kielégítően dolgoztak ábrázolnak, a sajtóhibák pedig — mennyiségileg — megütik a manapság kívánatos mértéket. Sajtóhiba nélkül nem oldal az oldal! A tradíciókat — már tud-

niillik azt, hogy Magyarországon sajtóhiba nélkül az 1781-ben megjelent *Pester Intelligenzblatt in Frag- und Anzeigen*, a magyarhoni első újság óta se lapot, se egyéb periodikát nem sikerült kiadni — ezen évkönyv egyáltalán meg nem csorbítja.

És hát a kötése! Amikor az előbb ki akartam nyitni, éppen nyolcvan lapra hullott; azért nem többre, mert az évkönyv pont százhatvan oldalas, egy lapnak pedig szerencsére csak két oldala van.

Hát ide jutottunk. Mint csekély bevezetőben említettem volt, a technika — s ezen belül a könyvkötés technika — szakadatlanul fejlődik, és robbanásszerűen is. Csak hát olykor visszafelé.

F. Cs.

Az egészségmegőrzésért

Az egészségmegőrzés átfogó társadalmi programjának megvalósítását szolgáló helyi akciók, rendezvények száma hétről hétre gyarapszik. A megyékben, városokban, falvakban és kis településeken működő állami, társadalmi és tömegszervezetek, a kis közösségek mindinkább sajátjuknak érzik ezt a programot, s arra törekcsenek, hogy az egészség megőrzéséhez, az egészséges életmódra neveléshez szükséges új szemlélet az emberekben — a gyerekektől az idős korúakig — belső indíttatással váljon.

Az első rendezvénysorozatokat kedvező tapasztalatai nyomán a program megvalósításán tevékenykedők most már egyre inkább arra fordítanak figyelmet, hogy mind szélesebb körben nyerjenek meg szakképzett vagy szakismeretekkel is rendelkező támogatásokat — egészségügyi dolgozókat, pedagógusokat, nevelőket, művelődési intézmények vezetőit, társadalmi aktivistákat —, akik tevékenyen részt vállalnak a program megvalósításából. Példa erre a Miskolci Kereskedelmi és Végfeldátóipari Szakmunkásképző Iskola döntése: ebben a hónapban kezdték meg a dietetikai oktatást, fakultatív foglalkozásokon. Az oktatásom a második éves szakácstanulók vesznek részt, a tanfolyam két évig tart. Az elméleti ismereteket szakképzett nővér, a gyakorlati tudnivalókat — a tapolcai fogyókúrás szanatórium konyháján — szakképzett szakács oktatja.